

4. *Die Pflansengesellschaften N.W. Deutschlands*. Overzicht der plantengemeenschappen in N.W. Duitsland. Uiterst waardevol proefschrift van Dr TÜXEN, verschenen 1929 (niet van toepassing op ons land).
5. *Overzicht der plantengemeenschappen in Nederland*, door V. WESTHOF, JOH. v. DIJK en H. PASSCHIER. Dit geeft een overzicht van de gezelschappen in ons land met de kensorten.
6. *Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten*. Jaarverslag 1927—1928.
7. *Kortenhoef I*, door JAAP v. DIJK. Gestencilde uitgave van N.J.N. district IV, dat nog tijdens de inventarisatie in 1943 verscheen, met 'globaal overzicht van de voornaamste associaties en het successieschema.
8. *Geïllustreerde flora* van HEIMANS, HEINSIUS en THIJSSSE: het hoofdstuk Algemene Plantkunde, met een prachtige uiteenzetting van de leer der plantensociologie.

VOGELBESCHERMINGSWACHTEN

De Vogelbeschermingswachten die gedurende de laatste jaren in verschillende plaatsen van ons land zijn gevormd, hebben door hun propaganda en activiteit de belangstelling van zeer vele natuurvrienden gericht op het actieve vogelbeschermingswerk.

Het is daarom wellicht niet overbodig op deze plaats eens eenige aandacht aan de vogelbeschermingswachten te schenken, zoowel om in het algemeen meer bekendheid te geven aan het werk van deze organisatie's, als ook om te bewerkstelligen, dat nog meer vogelliefhebbers dan thans zich met de actieve vogelbescherming zullen gaan bezig houden.

Een Vogelbeschermingswacht is een plaatselijk georganiseerde werkgroep die zich in de directe omgeving van de plaats waar zij gevestigd is, bezig houdt met vogelbescherming in den ruimsten zin van het woord. Zij telt niet al te veel medewerkers, omdat hierdoor de mogelijkheid bestaat, dat alle medewerkers regelmatig bijeenkomen om de verschillende werkzaamheden te bespreken. Deze werkzaamheden zijn uitgebreid en zeer verschillend van karakter, doch kunnen eenvoudig in twee groepen gescheiden worden, nml. de *propagandistische*- en de *controleerende* werkzaamheden. Met opzet wordt hier de propaganda het eerst genoemd, omdat deze verreweg het meest belangrijk is. In de eerste plaats is het de taak van een vogelbeschermingswacht om de vogelbeschermingsgedachte uit te dragen in die kringen waar voor deze idee geen — of te weinig — belangstelling bestaat. Door voorlichtend werk moet zij het groote publiek duidelijk maken dat vogelbescherming niet moet worden opgevat als een liefhebberij van een kleine groep vogelliefhebbers, doch dat vogelbescherming een aangelegenheid is die het geheele volk betreft. Voor deze propaganda is wel het gesproken woord het meest geschikt en het organiseren van lezingen over vogels en vogelbescherming is dus een zeer geschikte methode om propaganda te voeren. Ik wijs hier op de uitstekende serie lezingen die de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek in de afgelopen winter heeft doen houden. Sprekers van naam hebben in de Zaanstreek aan honderden Zaanse landers de schoonheid van het eigen landschap en de beteekenis van zijn gevederde bewoners in woord en beeld gedemonstreerd en deze lezingen hebben een ongekend succes gehad.

Dan is er de propaganda in meer speciale kringen. Zoo is het zeer wenschelijk dat door vogelbeschermers eens contact wordt gezocht met het onderwijs. In de praktijk is gebleken dat voorlichting inzake b.v. het fabriceren van nestkasten, wintervoeding enz. zeer op prijs wordt gesteld. Zeer vele onderwijzers verleen graag hun medewerking aan de propaganda van vogelbescherming, doch het is zaak dat zij dan ook weten op welke wijze deze dient te worden aangepakt. Door contact met een vogelbeschermingswacht hebben zij de deskundige voorlichting achter de hand en in de praktijk is gebleken dat hierdoor in de schoolklassen een zeer doeltreffende propaganda kan worden gevoerd. In overleg met de onderwijskrachten is het voorts wel eens mogelijk om excursie's op kleinen schaal te organiseren, waarbij telkens een aantal scholieren mee naar buiten genomen wordt en hen aan de hand van de vogels die onderweg worden gezien, het noodige omtrent vogels en vogelbescherming wordt medegedeeld. Dit behoeven geen groote excursie's te zijn; een wandeling van een uur in het stadsbosch of -park kan al heel aardige resultaten opleveren.

Ook deelname van scholieren aan nestkastonderhoud en controle kan zeer goede gevolgen hebben. Zoodra de belangstelling voor de levende vogel in de vrije natuur is gewekt, is de drang tot baldadigheid waardoor ieder jaar zooveel verdwijnt en vernield wordt, geheel verdwenen.

Veel vogelbeschermingswachten hebben zich ook in verbinding gesteld met die dienst der gemeente, die de plantsoenen en stadsparken beheert. Daardoor werd veelal meer dan voorheen door genoemde diensten rekening gehouden met de vogelbeschermingsbelangen en werden nestkasten ter beschikking gesteld en vogelboschjes aangelegd.

Enkele gebieden die met succes door den propagandist kunnen worden betreden zijn hier aangewezen. Maar er is stellig meer. In iedere plaats zijn weer andere toestanden en in iedere plaats zijn dus andere mogelijkheden. Zoo is het b.v. in veel plaatsen van ons land gewenscht dat eens deskundig wordt uiteengezet welke rol de roofvogels in de natuurlijke samenleving vervullen. Onkunde en misverstand doen jaarlijks nog tientallen, zoo niet honderden, roofvogels omkomen.

Een tweede taak van de vogelbeschermingswacht is het toezicht op de naleving van de wettelijke bepalingen die de vogelbescherming raken. In het bijzonder zal men zich dus bezig houden met de naleving van de Vogelwet 1936. Om dit toezicht efficiënt te doen zijn is het natuurlijk van belang, dat men zoo noodig tegen een overtreder kan optreden en gelukkig geeft art. 30 van de Vogelwet 1936 de oplossing, hoe men dit recht kan verkrijgen. Krachtens dit artikel is namelijk de opsporing van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten opgedragen o.m. aan *hen „die daartoe door Onzen Minister zijn aangewezen”*. Dit houdt dus in dat het Hoofd van het Departement dat met de uitvoering van de Vogelwet is belast het recht heeft aan personen *opsporingsbevoegdheid* te verleenen. Tientallen actieve vogelbeschermers in den lande hebben dan ook successievelijk het verzoek bij het Departement ingediend om als Controleur Vogelwet 1936 te mogen worden aangesteld en zijn na gebleken geschiktheid als zoodanig beëdigd. Het toezicht in het veld door deze vrijwillige medewerkers heeft groote waarde en heeft dan ook reeds belangrijke resultaten afgeworpen. Vooral is de aanwezigheid van deze lieden in het veld van belang, omdat zij niet in de eerste plaats uit zijn om „processen-verbaal te jagen”, maar om op de beste wijze de vogelbescherming te bevorderen. Vaak zal blijken dat een voorlichtend woord in een bepaald geval meer invloed zal hebben dan een bekeuring, en juist dan kan de Controleur Vogelwet prachtig werk doen. Bij duidelijke kwade trouw of onwil, bij strooperij e.d., heeft hij echter dezelfde bevoegdheden als de politieambtenaar en kan derhalve ingrijpend optreden.

Het is logisch dat het werk in het veld voor iedere vogelbeschermingswacht weer een ander karakter draagt. Hier zal het tegengaan van eierenrapen in gesloten tijd het meest noodig zijn, daar zal het bewaken van parken en plantsoenen tot een der eerste opgaven behooren, elders weer tracht men de clandestiene kievitenvangst of het bedrijf met de staltnetten te keeren. Overal zijn de toestanden anders en men moet zich derhalve daarbij aanpassen. Iedereen die veel in het veld komt, weet echter dat vrijwel overal nog wel iets te verbeteren valt en hoe hij als Controleur-Vogelwet 1936 goed werk zou kunnen doen.

Daarom is het dringend noodzakelijk dat een ieder vogelbeschermers zich thans afvraagt of ook hij niet daadwerkelijk een steentje zou kunnen bijdragen. Wij zijn nog lang niet waar wij wezen willen. Thans werken vogelbeschermingswachten in Leeuwarden, Warga, Gaasterland, Meppel, Maastricht, Rotterdam, Het Gooi, Haarlem en de Zaanstreek. In enkele andere plaatsen zijn zij in voorbereiding. Er zullen er echter nog meer moeten komen en daarvoor zijn vrijwilligers nodig. Indien er goede mogelijkheden zijn om tot oprichting van een wacht te geraken, dan stelt schrijver dezes zich beschikbaar om nadere inlichtingen te verschaffen. Hierdoor wordt uniformiteit in werkwijze en organisatie bevorderd. Voorts zal door schrijver dan gezorgd worden voor het contact met de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels, die aan alle wachten de noodige steun verleent.

Wie begint er eens in Brabant?

Bosch en Hovenstraat 13
Haarlem.

A. VAN DER MOST VAN SPIJK.

BOEKBESPREKING

A. MIDDELHOEK: *Microwereld*. (W. J. Thieme & Cie, Zutphen, 1944, 167 pp. met ruim 100 figuren en 8 vier-kleurendruk platen f 6,90).

Een op nog zeer goed papier gedrukt en keurig uitgevoerd boek, waaraan ieder die over een microscoop beschikt, wat heeft. De schrijver neemt ons mee op excursies, hoofdzakelijk door de wereld van de ééncelligen. Daarbij worden wij gewezen op allerlei morfologische en physiologische bijzonderheden van de planten en dieren die wij ontmoeten, waardoor slechts het verlangen gewekt wordt, zo gauw mogelijk zelf te gaan waarnemen wat beschreven werd. Naar het materiaal behoeft niet lang gezocht te worden; het is afkomstig uit allerlei plasjes, sloten en vijvers, greppels, waarin afvalwater geloosd wordt enz. En om te weten wanneer er gezocht moet worden, is aan het boek een tabel toegevoegd die een overzicht geeft in welke maanden van het jaar de organismen gevonden werden. Deze tabel geldt voor het „excursieterrein” van den auteur, te weten Twente. We zijn benieuwd, hoe deze tabel er voor andere delen van ons vaderland zal uitzien. Iets voor micro-phaenologen!

Een determineerwerk is het boek niet, maar door de talrijke, originele en wetenschappelijk goede illustraties (van den schr. zelf), zal het niet moeilijk vallen vele onbekende organismen te herkennen.

Bij een eventuele herdruk zou een gedetailleerd overzicht van de indeling van de Protozoa toegevoegd moeten worden.

Ieder, die belangstelt in de hydrobiologie, zij dit werk warm aanbevolen. Het hoort in iedere schoolbibliotheek thuis.

J. S. ZANEVELD.